

Teisingumo ministerijai

2011-09-09

Nr. 02-24

Ūkio ministerijai

I

Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai

DĖL VARTOTOJŲ TEISIŲ GYNIMO VEIKSMINGUMO

Lietuvos autoverslininkų asociacija išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. liepos 7 d. nutarimu Nr. 848 patvirtintą Valstybinę vartotojų teisių apsaugos 2011–2014 metų strategiją (toliau vadinama – Strategija) atkreipia dėmesį į 13 punkte (*1.2 uždavinys – didinti vartotojų teisių gynimo veiksmingumą*) konstatuojamą faktą, kad „<vartotojai dažnai nelinkę į kompromisus ir neretai, įsigiję netinkamos kokybės daiktą, siekia sutartį nutraukti. Taip pažeidžiama vartotojų ir verslininkų interesų pusiausvyra, nes verslininkai dažnai nepagrįstai turi prisiimti visas su sutarties nutraukimu susijusias neigiamas pasekmes>“.

Dėl susidariusios padėties Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba organizavo š.m. gegužės 26 d. ir birželio 6 d. posėdžius, kuriuose dalyvavo Lietuvos autoverslininkų asociacijos ir Lietuvos bankų asociacijos atstovai.

2010 m. gruodžio 23 d. patvirtinto Vartojimo kredito įstatymo (toliau vadinama – Įstatymas) 16 straipsnio 2 punktą numato, kad vartojimo kredito gavėjui pasinaudojus teise atsisakyti prekių pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sutarties ar teise ją nutraukti dėl to, kad pardavėjas ar paslaugos teikėjas netiekia prekių ar netiekia paslaugų arba jos tiekiamos (teikiamos) tik iš dalies, arba jos neatitinka prekių pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sutarties, vartojimo kredito gavėjas turi teisę reikalauti, kad vartojimo kredito davėjas grąžintų jam sumokėtas įmokas. Atitinkamai tai veiktų taip, kad iš pardavėjo būtų reikalaujama priimti prekę bei sugražinti 100 proc. naujos prekės vertės, sekant toliau – kredito davėjas reikštų interesą į negautas pajamas (palūkanos, netesybos ir t.t.).

Praktikoje vertinimas ir pripažinimas dėl prekių neatitikimo pirkimo–pardavimo ar paslaugų teikimo sutarties yra sudėtingas, subjektyvus, įmanomos įvairios interpretacijos: smulkūs komplektacijos neatitikimai (nepaisant, kad pardavėjas būtų linkęs sumažinti kainą ar pašalinti trūkumus); nespėjus suremontuoti automobilio [įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje nustatytais terminais (nepagamintos dalys ar vėluota jas pristatyti, nepaisant, kad pardavėjas suteiktų pakaitinį automobilį)]; galiausiai, noras pareikšti/pastebėti tokį faktą gali ateiti praktiškai gerokai panaudojus automobilį ir jį nudėvėjus (šiuo metu pardavėjai transporto priemonėms suteikia gamyklinę garantiją nuo 2 iki 7 metų ir jos galiojimo metu galimi apeliavimai į sutarties atitikimus/neatitikimus). Tai tik keletas pavyzdžių įrodančių, kad procesas gali būti labai įvairus bei kūrybingas, o ypač tais atvejais, jei to siekiama

tikslingai, konkrečiu atveju dėl ekonominės naudos – pasinaudoti vartotojui suteikta teise panaudojus prekę norimą laikotarpį susigražinti visas įmokas.

Pasekmės:

- pagrįstu atveju, vartotojui sudaromos sąlygos gauti neadekvačią naudą – naudoti (pvz. 5 metus) transporto priemonę iki trūkumo nustatymo bei vėliau susigražinti visas lėšas už naujos prekės kainą;

- tyčiniu atveju, vartotojui pasinaudojus transporto priemone sudaroma galimybė piktnaudžiauti savo teisėmis ir modeliuoti situaciją, siekiant atsikratyti automobilio ir atsiimti visas lėšas kaip už naują daiktą (galimai atsikračius įsipareigojimų vėl įsigyjant naują automobilį).

Tokia teisinė situacija neadekvačiai išplečia vartotojo teises ir pranašumą prieš pardavėjus ir finansinių paslaugų teikėjus, neįvertina vartotojo gautos naudos, nepagrįstai išplečia pardavėjų atsakomybės ribas, įtraukia pardavėjus, finansinių paslaugų teikėjus bei vartotojus į ginčus.

Prašome, įgyvendinant Strategijos 20 punkto lentelės, įvardinančios Strategijos rezultatus, 1.2 uždavinį skirtą užtikrinti vartotojo teisių, įsigijus prastos kokybės prekes ar paslaugas, ir verslo subjektų teisių ir interesų pusiausvyrą, parengti reikalingus teisės aktus nustatant, kad įsigijus prastos kokybės ar neatitinkančią pirkimo–pardavimo sutarties prekę (nagrinėjamu atveju automobilį) vartotojui pardavėjas gražina lėšas už naudotos prekės likutinę vertę.

Toks reglamentavimas įvertintų, kad vartotojas naudojo prekę, ją dėvėjo bei gavo naudą, suteiktą lygiavertę teisinę padėtį vartotojų, pardavėjų ir finansinių paslaugų teikėjų santykiuose, veiktų saugiklio principu ir neskatintų galimų piktnaudžiavimo atvejų.

Tikimės, kad mūsų pasiūlymas bus nagrinėjamas ir įgyvendinant prisidės prie Strategijos bei Įstatymo įgyvendinimo efektyvumo.

Generalinis direktorius

Mindaugas Beišys